

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 618. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708758921632/facsimile.pdf> (tilgået 15. maj 2021)

Anvendt udgave: Forskrevet

indtil Skipperen bad mig om at sætte eller helst lægge mig ned. Og dér laa jeg, agterude ved Siden af Skipper og Ror. Han selv, Matros og Kok var ukendelige i deres Oljetøj. De frygtede for »Slæbesøer«, Styrtesøer bagfra de skal være saa farlige, naar man sejler plat for Vinden i Kuling og Søgang. Jeg lod haant om Søer i alle Former. Lystrende Ordren laa jeg i min Kappe agterude, frysende, vaad, men med en vild, hed jublende Fortvivlelse indeni mig.

Snart svandt Lerskrænter, Huse, Kirkespiret, hele Øen. Maanen kom op, men i Dis et spøgelseagtigt flimrende Skær ud over det rullende, fraadende Hav. Jeg hørte den tunge, hule Lyd af Søerne, som faldt – den hvislende, langtrukne Gispn af Braaddene, som styrtede. Jeg fornåm tilsidst hverken begyndende Kvalme, Kulde eller Sult. Jeg var som hallucineret. Jeg saa' Syner ud over Havet – ligesom en Flaade af mørke, fjendtlige Kolosser, der nejede sig og dukkede truende frem over de hvide Blink. Saa forsvandt dette Syn en uengivelig Fornemmelse af Slægtskab, »Wahlverwandschaft«, med Elementet greb mig, alt imedens den Elskedes Skikkelse vippede op og flygtede for mig. Jeg syntes, at jeg var et Geni – et naturbegavet Menneske, med det for Genierne fælles *Udflydende* som et Mærke, der bandt mig til Havet. Hverken kunde jeg faa fat paa mig selv, eller andre kunde faa Hold i mig. Jeg var selv Havet

Ja nu maa Herren værsgod krybe nedenunder! sagde Skipperens Stemme. For nu faar vi Søen mere tværs og Kulingen tager til! –

Næste Morgen tidlig sejlede vi gennem Bomløbet ind i Københavns Havn, hvor de gamle Orlogsskibe laa paa Rad og raadnede i Flaadens Leje.

Vintren, som fulgte, er i mange Enkeltheder som udslettet af min Erintring. Jeg husker alt, hvad jeg som Elleveaarsdreng sagde, gjorde eller undlod at gøre. Hvad jeg ti Aar derefter dagligt foretog mig, er væk og borte. For Familien var jeg en Gaade. Men da Gaaden levede stille paa sit Værelse, tilsyneladende besøgte juridiske Forelæsninger og sjældent bad om Lommepenge – saa slog man sig til Ro. Papa gik sine Veje, Mama forfulgte sine Interesser. Der maa være kommen en paafaldende Alvor over mig – men Alvoren var netop det, man gik af Vejen for derhjemme. Jeg gav ingen offentlig Forargelse; det var nok. Kun blev man lidt betuttet over min Korrespondance. Bestandig kom der disse tykke, vægtige Breve – samme Udskrift, Haanden lidt barnlig, med store, aabne Bogstaver og

de resolute Sving. Saa lod jeg min Elskede adressere sine Breve til min skikkelige Tante, hvor jeg fandt Trøst, Fortrolighed og – naar det kneb – Penge til Bøger og Komediebilletter. Til Komædie og navnlig til Koncerter listede jeg mig altid hen. Og jeg læste – uendeligt; men Jura var det ikke. Fremmed Literatur – hultertilbult – Shakspeare, Scribe, Calderons Dramer og Henrik Ibsen, som den Gang lige havde stukket sit store Hoved, med Kotelet-Skægget og de fast sammenspigrede Læber, op over den literære Horisont. Hos os var der Dødvande – med en tungt lastet Sejler, som H. F. Ewald, i aandelig Fragtfart mellem Filisteriet i Hovedstaden og Filisteriet i Provinsen. Som den lille By havde sovet den første Morgen, da jeg kom til Øen, saaledes sov Hovedstaden. Ingen truede med at forstyrre Dvaskeriet og Selvgodheden. Ibsen blev knæsat som »religiøs« Vækelsesprædikant af Bredgade. Bjørnson færdedes i Italien og havde endnu ikke forandret Signaler. Den russiske Roman laa endnu under Sneen. Paa sin »O« – ligesom Garibaldi paa *sin* – levede Victor Hugo, som vore Dagblade kaldte et gammelt Vrovl. Den store »stavse« Imperator beherskede Frankrig – og vor Journalistik. Boghandelen ernærede sig kristeligt af Martensen og af Skolebøger. Blicher læstes af nogle jyske Libhavere. Carl Baggers Jordpaakastelse var forlængst besørget af vor bornholmske Saxo Grammaticus. Om Aarestrup vidstes intet andet, end at han var død som Stiftsfysikus. Endnu vegeterede tre, fire af vore »store« Digttere aflægs som Pensionister hver i sin Krog. Andersen havde Guldsoet, digtede ikke mere, men var paa europæisk Tournée som Æventyrkonge. Ingen, der ikke netop var i Besiddelse af et godt Konversationslexikon, anede noget om Socialisme eller Kommunisme. At kunne stave *Revue des deux mondes* igennem oppe i Athenæum – det var Toppunktet af Bredgades Dannelse. I Studenterforeningen slog man Katten af Tønden og lavede – liderlige – Deviser til Juletræet. Guds frygten var ikke særligt fremtrædende – men heller ikke anfægtet i Nordens Athen. Officielt var man højkirkelig – overladende Grundtvigianismen til Landsbyskolelærere. Ingen faldt paa, at Byen trængte til nye Kirker – saa lidt som til Sædelighed, Totalafholdenhed, Hundeskat eller indre Mission. Man søgte at adspredde sig – som man altid vil gøre i en Hovedstad. Politiken lod man nu engang som et nødvendigt Onde ligge »links« – hvor den laa i den gamle Suppedas mellem Bondevenner og Doktrinære. Det var ikke »fint« at beskæftige sig med den – heller ikke videre morsomt. Indenfor Voldene kunde Hund og Kat saa taaleligt trives og udenfor Voldene laa der et lille godt, fedt, frugtbart Land, som hed Danmark – hvorom der var digtet og skrevet en Uen-

delighed af skønne Fædrelandssange, og som Vorherre i det mindste af *den* Grund maatte have en fæderlig Forkærlighed for.

Man sov. At man slet ikke havde onde Dromme, vil jeg ikke paastaa. Drommene kom allenfals ikke frem i Skrift og Tale. For *mig* var det en Søvn og den irriterede mig slutteligt.

Foreløbig læste jeg alt muligt imellem hinanden. Kierkegaard i Selskab med Feuerbach, Strauss, Renan. Jeg læste dem »æstetisk« – hvad vi Danske plejer. Men der blev hængende Bider og Brøkker, som forårsagede mig alvorligt Mareridt. Ingen Plan – ingen, som kunde vejlede mig! Jo, der var en tidligere Lærer, en Mand, til hvem jeg saa' op med ungdommeligt Sværmeri lige fra Skolens Dage. Han havde lidt Skibbrud som Digter – og *var* dog Digter. Miskendelsens, Isolerthedens, Selvkritikens og Selvironiens Skærsild var bleven ham til Del. Vi var en lille trofast Kreds, som gæstede hans altid aabne, fordringsløse Hjem. Der steg Guder op for mit undrende Oje og naar han gestikulerende med den lange Pibe, sammenrullet i et Hjørne af Sofaen, med de korte Ben trukne op under den graa Slobrok, med de af Trods, Begejstring og aforistisk Vid spillende brune Øjne fæstede paa Fotografierne efter den milesiske Venus og Forums Ruiner naar han saaledes æggede os til Modsigelse og ildnede os til »ideel« Stræben ud over Koteri, Klikke, Dognets Fraser og Livets Daarskaber, imedens han kastede sine Sarkasmer og Citater i Hovedet paa Disciple ja saa kunde disse Disciple være gaaet i Ilden for Mestren!

Men allerede paa den lange Vej hjem, gennem Vinternattens Sole, fra hans afsidesliggende Bolig – allerede *da* begyndte det hos mig at vaande sig efter en Plan, et ordenligt System – næsten ligegyldigt hvilket. Kom jeg til ham ved Dagen, naar han var træt af Skoleslid, lemlæstet af literært Hakkelseskæreri – saa vilde han for det første give dette literære Sisyfusbearbejde saavel »etisk« som æstetisk Gyldighed. »Jeg lægger vor Guldalder-Literatur tilrette for de unge Mennesker!« sagde han med Vægt paa *sit* Arbejde derved. »Det er bedre end at skrive Vers i Ny og Næ – som Damerne kun bruger til Krøllepapir!«

Javist. Men jeg saa', hvor han *led* under, at Friheden – baade den indre og den ydre – var ham nægtet. Han smed Arkivernes gulnede Manuskriptdynger til Side og læste sine egne Digte op for mig. Altid var der et nyt i den dybe Skuffe. Jeg syntes de var fuldkomne allesammen; og jeg lagde ikke Skjul paa min Beundring. Han nikkede smilende. Men snart efter mistede de brune Øjne deres Glans. Jeg kunde læse hans Tanker. »Hvad nytter det mig, at du, min unge Kikindiewelt, finder dette gud-

dommeligt – naar hverken Forlægger eller Anmelder finder det samme?»

Og ned i den dybe Skuffe vandrede Papiret.

Saa gik det, bittert og skaanseløst, ud over hele Kleresiet. Han trampede og masede dem flade allesammen – disse Styverfængere, daarlige Poeter, Eftersnakkere, Kopister!

Ak! han saa' ikke – hvad jeg først senere saa' – at han selv var Epigonen, den rige digteriske *Natur*, men ikke den naturbegavede producerende Kraft. Eller han saa', han følte det og derfor lynede disse levende Ojne i Samfundsforagt og Verdensprotest. Det kan nok hænd's at han kilede los paa officiel Kristendom, officielt Hykleri, officiel Presse, brydende Staven over alle vore ynkelige Fremtoninger, Politikere, Statsmænd, Redaktorer, Journalister!

Og denne Sæd faldt i en frodig Jordbund. Han havde ikke behovet at give mig halvt saa stærk en Dosis Havde han blot givet mig et »System« med i Kobet!

Nuvel; »Skælm giver mer end han har!« plejede han selv at sige. Og det var rigtigt. Jeg ærer ham, holder af ham, den Dag i Dag. Han rensede en Bunke Forføngelighed ud af mig – satte altid et Spørgsmaalstegn ved mine Daarskaber, naar jeg betroede ham dem som Tegn paa »Genialitet«. Han lærte mig at foragte Snobberi og den danske Tilbojelhed til at lyve for sig selv. Han hævdede for mig – for hele den lille Kreds – »Idealet« og kunde han ikke, saa lidt som nogen den Gang, præcist formulere dette tyskromantiske Begreb saa har det dog i sine vage Omrids tit tonet Flag for mig under alvorlige Ojeblikke. Det er ikke hans og ikke Begrebets Skyld, at jeg saa ofte har sat Kikkerten for det blinde Oje – og endda ikke haft Nelsons Undskyldning, *den*, at være en Nelson.

Næste Foraar rejste jeg til Udlandet. Jeg havde helst rejst Jorden rundt. Men jeg fattedes Penge – og havde min Elskede derhjemme.

Saa giftede vi os – og saa brød de »brændende Spørgsmaals« Bolge ind over Danmarks flade Strande. Vi fik en Forer, og vi gik i Ilden som Officerer og Soldater. Og Sol stod op og Sol gik ned; og Iliaden blev til Odysseen; og ingen af os er ret besæt kommen hjem fra *den* endnu. –

(Udtaget som særskilt Del af Romanen »Forskrevet«, udgivet af Holger Drachmann.)

(*Tilskueren*, jan. 1891)